

at når drengene forlod „High Field“, var de i det store og hele mindre mistænksomme, men samtidig mere bekymrede for fremtiden, fordi de havde lært at bedømme deres situation realistisk.

Efter foredraget besvarede McCorkle spørgsmål ex auditorio, bl. a. fra vicedirektør Hye-Knudsen, overlæge Stürup, dommer Sachs, inspektør Worm og direktør Tetens.

J. J.

SVENSKA KRIMINALISTFÖRENINGEN

höll den 7 maj 1954 årsmöte i Stockholm. De övriga nordiska kriminalistföreningarna representerades av statsadvokat *K. Kirchheiner*, Danmark, professorerna *Brynolf Honkasalo* och *Bruno A. Salmiala*, Finland, och ekspedisjonssjef *Johs. Halvorsen*, Norge. Förhandlingsämne var „Eftervården vid frigivning och utskrivning“ med inledningsanföranden av fångvårdsdirektören *Gunnar Rudstedt* och skyddskonsulenten *Börje Nyblom*.

I samband med årsmötet anordnades den 8 maj diskussion över ämnet „De mänskliga rättigheterna, straffprocessen och frihetsberövandet“ med professor *Ivar Agge*, docenten *Hilding Eek* och docenten *Gustaf Petrén* som inledare.

Vid årsmötet omvaldes till ordf. i föreningen överdirektören *Hardy Göransson* och till styrelseledamöter justitierådet *Nils Beckman*, prof. *Ivar Agge*, borgmästaren *Erik Bendz*, riksåklagaren *Maths Heuman*, hovrättsfiskalen *Carl Holmberg*, med lic. *Gustav Jonsson*, advokaten *Hugo Lindberg*, statsåklagaren *Gustaf Persson*, fångvårdsdirektören *Gunnar Rudstedt* och prof. *Ivar Strahl*. I stället för prof. *Folke Wetter*, som tillhört styrelsen sedan 1926 och nu undanbett sig omval, valdes hovrättsassessorn *Sten Rudholm* till styrelseledamot. Inom styrelsen har Beckman utsetts till v. ordf. och Holmberg till sekr.

C. H.

Litteratur.

Thomas Sigsgård: Psykologisk undersøgelse af mandlige landssvigere i Danmark under besættelsen. Udgivet af Direktoratet for Fængselsvæsenet. København 1954. 95 sider.

Fængselsdirektoratet har i tilslutning til den tidligere af lektor Karl O. Christiansen foretagne kriminologiske undersøgelse af danske landssvigere ladet foretage særlige psykiatriske og psykologiske undersøgelser af grupper af disse dömdte. För de psykiatriske konstateringer har reservelæge Gunnar Mortenson redegjort i nærværende tidsskrift 1953, s. 2 ff. Den psykologiske undersøgelse publiceres nu i det ovenfor nævnte skrift af skolepsykologen, magister *Thomas Sigsgård*.

Skriftet indledes med en kort gennemgang af den samfundsmæssige baggrund for landssvigerproblemet i Danmark. Derefter gøres rede for arbejdets problemstilling og metode. Undersøgelsen omfatter 106 personer, der er idømt straf efter straffelovstillægget af 1. juni 1945. Ikke alle grupper af landssvigere er repræsenteret, således ikke de, der blev idømt livsstraf, værnemagere og kvindelige landssvigere. Men inden for de grupper, som undersøgelsen omfatter, har man søgt at gøre materialet så repræsentativt som muligt. Hovedsynspunktet har været at følge de pågældende fangers udvikling fra den tidlige barndom indtil tidspunktet for de kriminelle handlinger. Forf. bygger særlig på personlige samtaler med de pågældende.

Forfatteren har ikke fundet det hensigtsmæssigt at opdele de undersøgte fanger i grupper efter kriminalitetens art, men behandler hele materialet under eet, idet han særskilt redegør for en række faktorgrupper af formentlig psykologisk betydning for de pågældendes udvikling, herunder navnlig forholdet til forældrene og hjemforholdene under opvæksten, intelligens og skolegang og den sociale udvikling som voksen.

Materialet er for lille til at tillade en statistisk opstilling. Vægten lægges derfor mere på et almindeligt indtryk af, hvilke af de undersøgte forhold der har spillet en væsentlig rolle for de pågældendes udvikling. Som sådanne forhold fremhæver forf. atypiske hjemforhold, der af de pågældende selv er oplevet som mangelfulde. Opdragelse på børnehjem har som regel affødt en voldsom aggression mod institutionerne. På denne baggrund er ofte opstået en art desperat holdning overfor alle former for grupper, der repræsenterer samfundets autoritet. Her, ligesom hvor de private hjemforhold iøvrigt har været dårlige, har indordningen under den nazistiske særgruppe hyppigt haft karakteren af en flugtreaktion fra en utålelig situation.

Hovedindtrykket af undersøgelsen af de familiære konflikter i barndommen er iflg. forf., at langt den vigtigste faktor er forholdet til forældrene. „Hos de personer, der indgår i denne undersøgelse, mener jeg at have fastslået, at det væsentligste konfliktdannende forhold i barndommensmilieuet er oplevelsen af en kombination af stærk autoritet, aggression og afvisning eller diskvalificering hos forældrene eller forældresubstitutterne.“ (s. 48). Resumerende udtaler forf., at der hos de fanger, der havde været udsat for svære belastninger gennem barndommen, var en tendens til stærk sensibilitet over for oplevede tilside-sættelser og overgreb i den voksne alder, hvorfor de kom i særlige vanskeligheder i en socialt og økonomisk usikker periode. Deres mistillid og skepsis medførte ofte kontaktvanskeligheder, hvorfor de ikke udviste normal gruppesolidaritet med ligestillede. Som fremherskende træk ved den karakterologiske beskrivelse fremhæves underlødighedsfølelse og selvhævdelsesbehov i forbindelse med dominerings- og aggressionsbehov.

Negativt konstaterer forf., at det ikke gennem undersøgelsen er lyk-

kedes at udskille landssvigerne som en særlig gruppe med specifikke kendetegn. Det er næppe heller lykkedes på tilstrækkelig måde at beskrive og analysere de komplicerede årsagssammenhæng i denne undersøgelse.

De unægteligt noget magre psykologiske konstateringer, der er kommet ud af arbejdet, suppleres med et ret righoldigt uddrag af journaloptegnelser vedrørende de undersøgte personer til belysning af de enkelte faktorgrupper samt af 7 mere udførlige enkeltberetninger („cases“), der skal illustrere udviklingsforløbet på mere eller mindre typisk måde.

Af hensyn til disse personbeskrivelser kan bogen ikke gives enhver i hænde, ligesom den ikke ønskes omtalt eller anmeldt i dagspressen. Bogen vil kunne erhverves af fagligt interesserede ved skriftlig henvendelse til Direktoratet for Fængselsvæsenet, Rigsdagsgården 5, København K, for en pris af 5 kr., som vil blive opkrævet pr. efterkrav tillige med forsendelsesgebyr.

Det tilføjes, at man, når udtrykkeligt ønske fremsættes herom, så længe oplag findes, indlagt i bogen vil fremsende et særtryk af den her i tidsskriftet 1953, s. 2 ff. offentliggjorte psykiatriske redegørelse for landssvigerkriminaliteten af reservelæge Gunnar Mortensson.

Stephan Hurwitz.

Tauno Tirkkonen: Suomen rikosprosessioikeus II. Werner Söderströms förlag. Helsingfors och Borgå 1953. (Nr. 56 i B-serien av Finska juristföreningens publikationer.) — Anm. av *F. J. B. Andrén.*

Denna, den andra och sista delen av prof. Tirkkonens stora straffprocessrättsliga arbete är med sina talrika källhänvisningar om möjligt än mer utförlig än sin föregångare (tidigare anm. i denna tidsskrift). Om innehållet och dess fördelning på de c:a 800 sidorna må följande utdrag ur innehållsförteckningen ge en uppfattning.

VI kap. Tvångsmedel: Allmänna synpunkter (s. 1—10); häktning (—46); gripande och anhållande (—57); reseförbud (—60); hämtning (—64); böter och vite (—68); kroppsrannsakan (—74); husrannsakan m. m. (—85); beslag (—111).

VII kap. Bevisningen: Allmänna synpunkter (—132); bevisningens föremål (—156); bevisprövning (—178); erkännande (—193); bevisbördans fördelning (—207); bevisförfarandet (—221); syn (—237); skriftliga bevis (—262); parts hörande under sanningsförsäkran (—282); vittnen (—345); vittnesförhör (—384); sakkunniga (415).

VIII kap. Förfarandet i första instans: Förundersökning (—433); ordinärt underrättsförfarande (—461); avvikelser från detta (—494).

IX kap. Domen och dess verkningar: Domens betydelse, innehåll och form (—513); förfarandet då dom gives; domsförklaring (—528);

domens verkningar i allmänhet; laga kraft (—540); domens rättskraft (—567); rättegångskostnad (—580).

X kap. Rättsmedlen: Allmänt (—603); besvär från underrätt till överrätt (—646); besvär till högsta instans (—670); klagan; bl. a. om nullitet (—685); återställande av försutten tid, återbrytande m. m. (—720).

XI kap. Speciella processarter: Strafföreläggande (—730); rättegång i mål mot ungdomsförbrytare (—735); andra speciella processarter (—753).

Arbetet avslutas med talrika kompletteringar till del I samt med ett utförligt sakregister.

Om det nu sålunda fullbordade verket har en annan av Finlands främsta specialister i suomisk processrätt yttrat, att „både författaren och landets jurister äro att lyckönska därtill, att vi äntligen fått en fullständig och värdig framställning av vår nuvarande straffprocessrätt“.

F. J. B. Andrén.

W. Lindsay Neustatter: Psychological Disorder and Crime. Christopher Johnson. London 1954. 248 sider. 21 sh.

En fremstående engelsk retspsykiater, dr. Neustatter, har i denne bog givet en god, let læselig og levende oversigt over en bred retspsykiatrisk emnekreds. Efter en gennemgang af hovedformerne for psykisk abnormitet og deres kriminogene betydning samt for den retslige bedømmelse i England af kriminalitet med tilknytning til sindssygdom, neuroser, psykopati m. v., gives korte redegørelser særskilt vedrørende mord, tyveri og ungdomskriminalitet.

For kyndige kriminologer giver bogen næppe noget væsentligt nyt. Men den kan anbefales som en god introduktion til retspsykiatrien set fra en britisk psykiaters hold. Man får koncise besked om engelske domstoles stilling til abnormt influeret kriminalitet. Forfatterens egne betragtninger, der i vidt omfang forbindes med straffesager, viser ham som en meget moderat talsmand for anerkendelsen af lægelige synspunkter i strafferetsplejen. Både med hensyn til diagnose- og behandlingsspørgsmål står han ofte ret konservative juristers opfattelse nær.

Karakteristisk for bogens afbalancerede holdning er dens afsluttende bemærkninger: „Jeg tror, at psykiatrien har en vigtig rolle at spille med henblik på belysningen af kriminalitetens årsager og navnlig med henblik på behandlingen af den abnorme lovovertræder. Men psykiaterens indstilling bør være realistisk under erkendelse af, at kriminaliteten angår samfundet som helhed, hvorfor de problemer, den rejser, må ses under en bred synsvinkel. Hvis dette krav opfyldes, og psykiaterne indser, at også psykiatrien har sine grænser, og at de ikke må forlange mere, end de kan opfylde, da vil de være kommet langt i retning af at fjerne mistro og overvinde fordomme. De vil da være i stand til at skaffe ørenlyd for deres meninger og, hvad der vel er endnu vigtigere, få dem respekteret.“

Denne målsætning er beskeden. Engelsk kriminalretspleje kunne måske nok have godt af en mere energisk hævdelelse af psykiatriske synspunkter end dem, dr. Neustatter gør sig til talsmand for.

Stephan Hurwitz.

Justin Atholl: Prison on the Moor. The Story of Dartmoor Prison. John Long Ltd. London 1953. 211 s.

Dartmoor fængslets historie er et dystert afsnit af det engelske fængselsystem. Ensomt beliggende i en af Englands mest øde og barske egne, omgivet af hede og sump, tåge og regn, er fængslet med rette blevet en af de mest berygtede anstalter i verden.

Dartmoor blev oprindelig taget i brug i 1809 som krigsfangelejr for franske og senere amerikanske soldater. Forholdene i fængslet på dette tidspunkt trodser enhver beskrivelse, epidemiske sygdomme hærgede, og mange fanger levede som dyr. I 1850 blev fængslet taget i brug til kriminelle fanger og omdannet til cellefængsel ved hjælp af jernskillerum, som bibeholdtes helt op til 1908.

Af særlig interesse er redegørelsen for begivenhederne omkring det berømte mytteri i 1932, hvor fangerne lagde administrationsbygningen i aske, og resultaterne af Home Office's påfølgende undersøgelse af forholdene i fængslet.

Stærke røster har gentagne gange rejst sig for at få fængslet jævnet med jorden. Til manges bestyrtelse blev Dartmoor pludselig i 1945 taget i brug som Borstal-institution. At dette eksperiment endte i fuldstændig fiasko og fik en hurtig afslutning, kan næppe undre nogen. I 1947 blev fængslet atter taget i brug til ældre fængselsfanger, og efterkrigstidens byggevanskeligheder har desværre forlænget fortidsuhyrets liv på ubestemt tid.

Jon Johnsen.

Royal Commission on Capital Punishment 1949—53. Report. Her Majesty's Stationery Office. London 1953. 506 s.

Efter flere forgæves stormløb er dødsstraffen stadig i vinden i England. Det har dog ikke været kommissionens opgave at overveje dødsstraffens afskaffelse, idet den ifølge sit kommissorium kun skulle undersøge muligheden for at begrænse straffens anvendelsesområde.

Kommissionen foreslår en vis begrænsning af drabsbegrebet først og fremmest gennem afskaffelse af doktrinen om „constructive malice“ (konstrueret forsæt), men også gennem ændring af reglerne om „provocation“ og hjælp til selvmord, hvorved en del atypiske drabsformer kan unddrages lovens strengeste straf.

Betænkningen retter — dog ikke uden dissens — et voldsomt slag mod engelsk rets utilregnelighedsbegreb, således som dette blev fastlagt i 1843 i de bekendte M'Naghten Rules (utilregnelig er den, som

enten ikke vidste, hvad han gjorde, eller dog ikke vidste, at det han gjorde var forkert). Kommissionen foreslår principalt, at M'Naghten Rules ophæves, og at det overlades til nævningerne at afgøre, om drabsmandens psykiske defekter har en sådan styrke, at han ikke bør gøres ansvarlig. Som en mellemløsning foreslås en udvidelse af utilregnelighedsbegrebet til også at omfatte den, der vel ved, at handlingen er retsstridig, men ikke er i stand til at modstå sine handlingsimpulser. En sådan udvidelse anbefaledes iøvrigt i en anden kommissionsbetænkning allerede i 1924.

Da dødsstraf ifølge loven er den eneste straf for manddrab, må man for øjeblikket gennem benådningspraksis råde bod på ubillige resultater; kommissionen foretrækker imidlertid, at det overlades til nævningerne at vælge mellem fængsel på livstid og dødsstraf, alt eftersom der foreligger formildende omstændigheder eller ej.

Så vidt og ikke længere mener kommissionen, at man kan komme i bestræbelserne for at begrænse dødsstraffens anvendelse. Vil man ikke lægge afgørelsen over i nævningernes hænder, ser kommissionen ingen anden udvej end at rejse spørgsmålet om dødsstraffens afskaffelse.

Jon Johnsen.

Joseph Trenaman: Out of Step. Methuen & Co., Ltd. London 1952. 223 s.

Under den 2. verdenskrig foretoges i England et eksperiment med oprettelse af særlige træningslejre (Special Training Units) for unge soldater, som gentagne gange havde forset sig under militærtjenesten. Formålet med træningslejrene var at gøre disse mænd til brugelige soldater ved at kombinere den almindelige militærtræning med individuelt tilpasset undervisning, fysisk træning og en slags etisk-social støtteterapi.

Forfatteren, der ledede undervisningen ved en af disse lejre, gør i denne bog rede for resultaterne af en sociologisk undersøgelse af 200 af disse „kriminelle“ soldater. De hyppigste former for „kriminalitet“ er absentation og brud på militærdisciplinen. Man har lidt vanskeligt ved at følge forfatteren og akceptere, at de forseelser, hvorom der er tale — undertiden synes de at være ret ubetydelige — skulle være tegn på sociale tilpasningsvanskeligheder i almindelighed. Det må herved erindres, at i det specielle militære pligtforhold er de fleste forseelser unndladelssynder. Materialet frembyder imidlertid på væsentlige punkter ligheder med undersøgelser af almindelige lovovertrædere, selvom kun 36 % af de undersøgte soldater før indkaldelsen havde begået egentlig kriminelle handlinger.

4—6 måneders forstående behandling i disse træningslejre, med påfølgende omplacering til et andet regiment end soldatens oprindelige, resulterede i, at 70 % af undersøgelsesmaterialet gennemførte tjenestetiden, medens 19 % kasseredes på grund af psykiske og 4 % på grund af fysiske defekter.

Jon Johnsen.